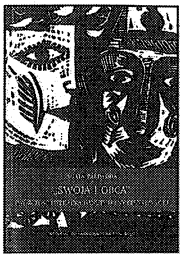

Z doświadczeń tułacznych

W środowisku rzeszowskich literaturoznawców specjalizujących się m.in. w polskiej literaturze emigracyjnej XX-XXI wieku ukazała się kolejna interesująca monografia. Mowa o opracowaniu Agaty Paliwody na temat twórczości niemal zupełnie zapomnianej pisarki Danuty Ireny Bieńkowskiej.

Niewątpliwym walorem pracy jest już sam jej temat, który z jednej strony wypełnia badawczą lukę, z drugiej zaś – stanowi rzetelną podstawę do szczegółowych studiów poświęconych spuściźnie zmarłej przedwcześnie poetki, pisarki, animatorki życia kulturalnego i naukowego.

Bieńkowska (1927–1974) doświadczyła m.in. deportacji w głąb Związku Sowieckiego, potem przebywała w Iranie i Indiach, studiowała w Londynie, a od 1955 r. mieszkała i pracowała w Kanadzie, gdzie była zaangażowana w popularyzowanie kultury polskiej (jako badaczka i wykładowczyni Uniwersytetu w Toronto). Na jej dorobek składają się przede wszystkim wiersze, formy prozatorskie oraz publikacje prasowe i naukowe. Gdybyśmy mieli wskazać najważniejsze cechy jej twórczości literackiej, to powiedzielibyśmy, że są nimi: podejmowanie problematyki egzystencjalnej, a także próba uniwersalizacji osobistych doświadczeń łagrowych i uchodźczych/emigracyjnych. W tym miejscu należałoby wskazać pewien niedostatek monografii Agaty Paliwody. Otóż badaczka, która interesująco i fachowo przybliżyła czytelnikowi sylwetkę pisarki, napisała zbyt skromne zakończenie swojej książki.

Omawiana monografia składa się z czterech rozdziałów. Pierwszy ma charakter biograficzny, a pozostałe są analizami i interpretacjami literackiego dorobku Bieńkowskiej. Ponadto praca zawiera cenną – bo w stosunku do poprzedniej, z 1978 r., poprawioną i uzupełnioną – bibliografię podmiotową i przedmiotową.

Wartościową część książki stanowi aneks zawierający dziennik Danuty, wówczas pod nazwiskiem Czech, która jako 15- i 16-latką przebywała w obozach dla uchodźców w Iranie. Oto kilka fragmentów z tych młodzieńczych notatek. „Czy wiesz, co to znaczy prawdziwy głód, kiedy człowiek budzi się z przytłaczającym uczuciem, że nie ma co jeść?!” (22.10.1942). „Długa to historia tych zapłombowanych wagonów wiozących nas w głąb tajemniczej Rosji. Za jakie winy, za jakie grzechy?” (22.10.1942). „Nie rozumiem doprawdy, dlaczego przejęliśmy od Rosji ten ohydny zwyczaj załatwiania spraw urzędowych w nocy! Tak, jakby nie można było tego równie dobrze załatwić spokojnie i bez nerwów w dzień” (28.10.1942). „Za Warszawę, Hel, Kutno, Westerplatte, za mękę naszą w obozach koncentracyjnych, bądźcie przekłęci!” (10.11.1942). „Nie, Broniewski stanowczo nie jest komunistą i dla mnie jest on pierwszym po Balińskim współczesnym poetą” (02.01.1944). „O nocy! Piękna jesteś, tajemnicza i pełna niewysłowionego czaru” (07.01.1944). Agata Paliwoda jako pierwsza opublikowała te dziewczęce zapiski przyszłej poetki i pisarki. Jest to nie tylko cenne źródło wiedzy o biografii Bieńkowskiej, ale przede wszystkim niezwykle świadectwo ukazujące oczami dziecka wojnę, zesłanie i tułaczkę. Takie spojrzenie otwiera nowe perspektywy dla badaczy emigracyjnego piśmiennictwa, którzy dotychczas koncentrowali swoją uwagę na doświadczeniach dorosłych. Szkoda tylko, że tak dobrze zorientowana w życiu i twórczości Bieńkowskiej badaczka opublikowała źródło bez objaśnień i modernizacji (choć z braku tych drugich usprawiedliwiła się w nocie edytorskiej).

„Swoja i obca” jest przykładem sumiennie wykonanej pracy biograficznej i analityczno-interpretacyjnej, natomiast jej potencjał edytorski został wykorzystany tylko częściowo. Miejmy nadzieję, że będzie jeszcze okazja, żeby to nadrobić, ponieważ wydobyte przez badaczkę źródło jest naprawdę wartościowe.

Marcin Lutomiński

Agata PALIWODA, „Swoja i obca”. Twórczość literacka Danuty Ireny Bieńkowskiej, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2015.

Błocki, Karoński, Bartnik i in.:
5 lat NCN

Kieraciński:
UMed w Bydgoszczy?

Adelt:
Inflacja patentów

FORUM AKADEMICKIE

2

Luty 2016

18,99 zł (VAT 5%)

200 lat

wyższego szkolnictwa

technicznego

Str. 33-42

Pałac biskupi w Kielcach - w latach 1816-26
siedziba Szkoły Akademicko-Górnicznej.

Filip, Kozłowski:
Humanistyka cyfrowa

MNiSW, KRASP:
Zasady współpracy

Duszyński:
Co mówią kamienie?

